

Stota obljetnica posvete hrvatske mladeži Srcu Isusovu 1900. godine

Božidar NAGY

Sažetak

U 2000. godini navršava se sto godina kako se više od 160.000 hrvatskih mladića i djevojaka 1900. godine posvetilo Srcu Isusovu. Što je značila ta posveta, kako se ona pripremala, kako je obavljena, kakve je reakcije izazvala kod slobodarskih duhova tadašnjega vremena, o svemu tome govorimo u ovom članku. Nešto od te posvete ostalo je sve do danas: pjesma Do nebesa nek se ori spjevana je bila upravo za tu prigodu i u cijelom dvadesetom stoljeću ostala je jedna od naših najpjevanijih i najpopularnijih vjerskih pjesama.

U Zagrebu ustanovljen pripremni odbor za posvetu mladeži

Nakon što je papa Leon XIII. zajedno sa svim biskupima svijeta g. 1899. posvetio svijet Presvetom Srcu Isusovu, u Hrvatskoj je sljedeće, 1900. godine, bila pokrenuta inicijativa da se hrvatska mladež još posebno posveti Srcu Isusovu. Glavni idejni začetnik te posvete bio je isusovac o. Antun Puntigam, koji je tada bio na službi u Nadbiskupskom sjemeništu i Gimnaziji u Travniku. Uspio je za tu ideju pridobiti i oduševiti nekoliko zagrebačkih svećenika koji su kao vjeroučitelji bili izravno uključeni u pastoralnom radu s mladima. Oni su se okupili početkom 1900. g. u samostanu Sestara milosrdnica u Zagrebu i odlučili su pokrenuti i ostvariti tu ideju posvete među hrvatskom mladeži.

Enciklika *Annum sacrum*, kojom je Leon XIII. najavio posvetu i obrazložio njezin smisao, bila je objavljena svega tri tjedna prije datuma posvete određene za sam blagdan Srca Isusova, 11. lipnja 1899. te se ni vjernici, a pogotovo mladež nisu mogli u tako kratkom vremenu temeljitije pripremiti za taj čin. Druga je okolnost bila Jubilara godina i prijelaz iz 19. u 20. stoljeće; to je davalo još dodatni smisao planiranoj posveti. Završetak jednog stoljeća, te ulazak u novo trebali su u hrvatske mladeži biti označeni potvrdom vjere i odanosti Isusu Kristu i njegovoj ljubavi koja najuvjerljivije govori kroz Njegovu probodeno Srce.

U tu svrhu ustanovljen je bio i Odbor u koji su ušli ovi svećenici: dr. A. Jagatić, predsjednik, K. Matica, potpredsjednik, Stjepan Čukac, tajnik, te odbornici dr. J. Lang, N. Kamenar, dr. K. Bošnjak, Stjepan Niemčić, dr. L. Jambrekić, M. Rukavina.

»Poziv« hrvatskoj mladeži na posvetu

Već na svome prvom sastanku odbor je sastavio »Poziv hrvatskoj omladini« kojom ih pozivlje da se uoči početka novoga stoljeća posvete Srcu Isusovu. Taj je poziv katolički tisak raznosio diljem Hrvatske prateći ga veoma lijepim komentarima. Tako novine, dalmatinska *Croatia* iz Zadra piše: »Ova se uzvišena zamisao za čas raznese diljem Hrvatske i svuda naiđe na odobravanje i oduševljenje. Ta kako i ne bi, kad je naš narod s vjerom srastao! S druge strane tko da vodi našu mladež putem u vječnost, ako li ne Isus Spasitelj? Zaraza zahvaća i hrvatsku mladež, te je nažalost odvodi stranputicom nemorala i bezvjerja. Tko da sačuva, tko da izliječi našu mladež, ako li ne Božanski liječnik? (...) Na noge, dakle učitelji, katehete, upravitelji zavoda i ostali svećenici i rodoljubi! Ustanite, i oduševite našu milu mladež! Podignite visoko barjak Srca Isusova, pa pada nj zovite riječju i djelom uzdanicu roda svoga (...)!«¹

Hrvatski biskupi i Zemaljska vlada odobravaju ideju

Odbor je odmah obavijestio hrvatske biskupe o ovoj inicijativi i zamolio ih da u svojim biskupijama osnuju odbore koji će u njih promicati ideju i biti u vezi sa Središnjim odborom. Sav hrvatski episkopat ovu je inicijativu spremno odobrio, blagoslovio i uzeo pod svoje okrilje te obećao potrebnu pomoć.

Tako zagrebački nadbiskup dr. Juraj Posilović postavlja za predsjednika Odbora dr. Andriju Jagatića, a cijelom Odboru upućuje pismeno i ove riječi: »Preporučam i rado blagoslivljemo prekrasnu namisao da se naša hrvatska mladež ove godine što svečanije posveti Presv. Srcu Isusovu, te se na poseban način pokloni papi Leonu XIII.«²

Sarajevski nadbiskup dr. Josip Stadler koji je još dvadeset godina ranije u Bosni počeo promicati štovanje Srca Isusova, ovako piše Odboru: »Potpisan ordinarij odobrava i najtoplije preporuča ovaj krasni poziv i pothvat slavnoga odbora u Zagrebu, te pozivlje ovim sve vlč. dušobrižnike i vjeroučitelje u nadbiskupiji vrhbosanskoj, da u sporazumu s učiteljima, učiteljicama, roditeljima i uopće svima prijateljima domovine što revnije porade oko toga slavlja.«³

Đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer izdao je za cijelu biskupiju posebnu okružnicu kojom odobrava cijelu inicijativu i daje sasvim konkretne upute kako se ta inicijativa treba provesti među mladima u Đakovačkoj biskupiji. Napose potiče svećenike i vjeroučitelje da ozbiljno porade u pripremi mladeži za posvetu.

I biskupi dalmatinskih i primorskih biskupija, kao i vladika križevački, pismeno su dali svoju potporu ovoj inicijativi.⁴

1 Novine *Croatia* Zadar, 25. svibnja 1900.

2 Hrvatska omladina pod zastavom Srca Isusova, Spomenica–Budnica, Zagreb, 1901., str. 21.

3 *Ondje*, str. 22.

4 *Ondje*, str. 24–26.

Osim biskupa, Odbor je obavijestio i tadašnju Zemaljsku vladu s molbom da tu inicijativu uzme pod svoje pokroviteljstvo, dade svoju suglasnost i preporučio je ravnateljima škola. Istom spremnošću kao i biskupi, odazvala se ovoj molbi Odbora i visoka Zemaljska vlada; dopisom od 12. travnja i potom od 1. svibnja 1900. godine daje suglasnost za tu inicijativu i odobrava sve akcije koje će s tim u svezi biti organizirane po školama i u javnosti.

Akcije koje su pratile posvetu

Nakon »Poziva« koji je u obliku letka bio objavljen u javnosti, veoma je brzo bila pripremljena posebna brošura od tridesetak stranica pod naslovom *Slavlje hrvatske omladine na osvitu novoga stoljeća*. Brošura pisana zanosnim, oduševljenim stilom u deset kratkih poglavlja prikazala je do u detalje smisao posvete i način njezina obavljanja. Poglavlja su ova: *Zora puca, Čiji si, Zavjera, Na oltar domovine, Slavlje, Zlatno srce, Album, U Rim, Tko je junak, Hvaljen Isus*. Na kraju su dodane litanije Srcu Isusovu, posvetna molitva, te pjesma posvetnica »Do nebesa« koja je ovdje prvi put bila objavljena u javnosti. Za tri mjeseca raspačalo se 50.000 primjeraka te knjižice po cijeloj Hrvatskoj i Herceg–Bosni. Knjižica je bila pisana zanosnim stilom te je tako oduševila brojne mlade kojima je došla u ruke čemu je pridonijela i lijepa oprema naslovne stranice.

Istodobno je tiskan i prigodni materijal za prikupljanje potpisa a potom »duhovnog cvijeća« tj. molitava, dobrih djela i drugih čina kršćanske bogoljubnosti, što su ih mladi bili pozvani prikazivati za Svetoga Oca i njegove nakane. Uz pomoć Sestara milosrdnica koje su se velikodušno angažirale, ti su materijali razaslani preko biskupija svim školama i župama.

Osim ovih solidnih priprema za posvetu istodobno su tekle druge akcije koje su davale cijelom pothvatu značaj ozbiljnosti, vidljivosti, te javne potvrde svoga pristajanja uz Krista i njegovu ljubav. Sve su se sastojale u povezanosti s papom – Kristovim namjesnikom u Rimu: izrada albuma s potpisima onih koji su pristupili posveti, prikupljanje »duhovnog cvijeća« za Svetog Oca, prikupljanje Petrovog novčića i hodočašće u Rim te predaja samih darova papi. Evo detaljnijeg prikaza svake od tih aktivnosti koje su posebno zaokupile i oduševila brojne mlade.

Album s imenima mladih za papu

Najprije je bio pripremljen veliki album u obliku knjige u kojem su bila navedena sva imena mladih po mjestima i biskupijama koji su se uključili u inicijativu posvete Srcu Isusovu. Album je izrađen u bijeloj koži, okovan zlatom, a na slici umjetnički izvezena slika Srca Isusova – rad Sestara milosrdnica.

Album je bio zamišljen kao pisani dokument kojim se potvrđuje ozbiljnost ovog čina hrvatske mladeži kojim se posvetila Srcu Isusovu. Prva stranica unutar albuma nosi natpis: Njegovoj Svetosti papi Leonu XIII. Nakon toga slijedi list posvete hrvatske mladeži na hrvatskom i latinskom jeziku. Tekst

posvete glasi: »Mladež roda hrvatskoga, tog predziđa kršćanstva, u svetoj ovoj godini, na svršetku staroga i na osvitu novoga vijeka, Svetosti Tvojoj, Kristovu na zemlji Namjesniku nepogrešivomu, prostrta ponizno pred Tvojim nogama, svečano obećaje, da će se pod barjakom presvetog Srca Isusova hrabro i neustrašivo boriti za vjeru i za dom. U znak ove žrtve srca našega, evo Ti, Sveti Oče, zlatno srce predragoga Spasitelja našega, puno svakovrsnih duhovnih djela, koje na Tvoju nakanu i prema velikome srcu Svetosti Tvoje žrtvovasmu Presvetom Srcu Isusovu. I potpisi ruku naših neka podaju vječnoj spomeni sve što obećasmo i učinismo. A da to izvesti uzmožnemo, smjerno molimo očinski Tvoj blagoslov, zalog milosti nebeske za sebe, za svoje roditelje i odgojitelje, te za sav narod hrvatski. U Zagrebu, glavnom gradu Hrvata, na blagdan Presvetoga Srca Isusova 1900.«⁵

Slijede potom po biskupijama imena mladih s njihovim potpisima. Mnogi početni listovi biskupija i škola bili su na poseban način urešeni umjetničkim crtežima i slikama što je albumu davalo dodatnu vrijednost. Kada su svi prilozi bili prikupljeni, materijal je bio odnijet u Beč gdje je knjiga uvezana u bijelu kožu, velikog opsega, a sam uvez je stajao tadašnjih 1000 kruna. Pozivu za posvetu odazvalo se više od 160.000 hrvatskih mladića i djevojaka i svi njihovi potpisi bili su u knjizi.

Zlatno srce i duhovni darovi

Istodobno s prikupljanjem potpisa mladih kao znak i potvrda njihove posvete Srcu Isusovu, provodila se usporedno akcija skupljanja duhovnog cvijeća. Mladež je bila pozvana da obavlja djela pobožnosti i prikazuje ih za Svetoga Oca i njegove nakane, te da ih potom zabilježi i preko svojih vjeroučitelja i župnika dostavi središnjem odboru. Tako skupljeno duhovno blago ili »duhovno cvijeće« sadržavalo je u brojkama ova djela pobožnosti: 800 postova, 1.200 križnih putova, 1.500 trodnevnica, 2.000 devetnica, 5.000 pohoda crkava, 8.000 zlatnih krunica, 40.000 sakramentalnih svetih pričesti, 60.000 duhovnih svetih pričesti, 90.000 svetih misa, 126.000 Gospinih krunica, 130.000 samozataja, 150.000 litanija, 575.000 drugih raznih molitava. Ukupno: 1,189.5000 molitava i dobrih djela.⁶ Bilo je nekih koji su u velikoj revnosti i ljubavi prema Svetom Ocu prikazali Bogu i dvije godine svoga života moleći Boga da skрати njihov život za dvije godine, a produži život Kristovu Namjesniku. Sve to duhovno blago bilo je potom pohranjeno u »zlatno srce« i prigodom hodočašća u Rim predano Svetom Ocu.

Ovo srce, načinjeno od pravoga zlata, imalo je lik i veličinu ljudskog srca a predstavljalo je Srce Isusovo. Na vrhu srca bio je križ s plamenom, a oko srca trnova kruna i u srcu znak rane; načinjeno je točno prema obliku kako se kla-

5 *Ondje*, str. 28–33.

6 *Ondje*, str. 38.

sično predstavljalo Srce Isusovo. Figura srca, iznutra prazna, mogla se odozgo otvoriti. Izradba je stajala 1.400 kruna, a za njegovu izradbu sredstva su prikupili sami mladi. O toj ideji da se i na ovakav simboličan način potvrdi posveta mladeži i njezina odanost Kristovu namjesniku govori nam Spomenica ovim riječima: »Ali hrvatska omladina ne htjede svetom Ocu pokloniti zlatno srce kakvo mu drago, nego lik Presvetoga Srca Isusova. Srcu Isusovu posvetila je ona na svečan način svoje nevino srce; Srce Isusovo i srce hrvatske omladine postalo je tom posvetom jedno srce. A kao vanjski znamen ove svoje nutarnje posvete prikazala je mlada Hrvatska svoje srce u Srcu Isusovu vidljivome Namjesniku Kristovu.«⁷

Spomenica navodi da je ideja za takav prijedlog duhovnog cvijeća kao dar Svetom Ocu potekla iz Travnika. Vrhbosanski nadbiskup Josip Stadler bio je bolestan, pa su mu učenici iz travničkog sjemeništa bili poslali na jednoj slici napisane molitve i druga djela pobožnosti što su za nj prikazali Bogu. Ta je pažnja veoma razveselila nadbiskupa te je izjavio »da ga u životu ništa nije tako obradovalo i utješilo kao ovaj dar moje travničke djece«. To iskustvo dalo je poticaj da se nešto slično predložilo tom prigodom i za Svetoga Oca da ga se razveseli i utješi.

Ovom prigodom moramo se osvrnuti ukratko na povijesne okolnosti u kojima se tada nalazio Sveti Otac. Godine 1870., nakon ujedinjenja Italije, bila je nasilno osvojena i ukinuta vjekovna papinska država. Mnoga crkvena dobra bila su oduzeta, a sam papa sa svojim dvorom i uredima bio je praktično zatvoren unutar vatikanskih zidina. Niti jedan papa, nakon što je bio izabran, nije više izlazio iz Vatikana, niti se pojavljivao na pročelju Bazilike Sv. Petra. Svi njegovi nastupi odvijali su se unutar vatikanskih zidina i Bazilike. Naravno da su papa i s njime svi katolici mnogo trpjeli zbog takvog neprirodnog stanja koje je potrajalo sve do 1929. godine. Tada su sklopljeni tzv. Lateranski ugovori kojima je napokon riješena nepravda učinjena Svetoj Stolici. Te je godine stvorena današnja država Vatikan koja je odmah bila međunarodno priznata i donekle su Svetoj Stolici nadoknađene mnoge nepravde nanesene joj tijekom proteklog razdoblja.

No mi smo još u 1900. godini u jeku napetosti između Svete Stolice i talijanske države. Stoga su katolici sa svih strana svijeta na jedan ili na drugi način željeli Svetom Ocu izraziti svoju ljubav, odanost, poštovanje, vjernost i donijeti mu bilo kakvu utjehu. To je učinila i hrvatska mladež sa svojom posvetom i ostalim akcijama povezanim s njome.

Petrov novčić

Zajedno s akcijama prikupljanja potpisa za album i skupljanja duhovnog cvijeća za zlatno srce, tekla je i akcija »Petrovog novčića«. To su novčani prilozi

⁷ *Ondje*, str. 38.

koje katolici diljem svijeta prikupljaju za papu i za potrebe uzdržavanja središnjih crkvenih ustanova. U toj akciji mladi su Hrvati prikupili 500 dukata koji su bili predani Svetom Ocu prigodom rimskog hodočašća.

Pjesma posvetnica: Do nebesa nek se ori

Za tu prigodu posvete hrvatske mladeži Srcu Isusovu, bila je napisana i uglazbljena posebna pjesma. Riječi pjesme napisao je Petar Perica, 19-godišnji gimnazijalac iz sjemeništa u Travniku. Glazbu je skladao mladi isusovac Milan Smolka, koji je tada obnašao službu magistra u travničkom sjemeništu. Petar Perica je nakon završene travničke gimnazije stupio u isusovački red i postao je velikim apostolom mladeži u Dalmaciji. Završio je mučeničkom smrću: partizani su ga strijeljali zajedno s drugim istaknutim dubrovačkim svećenicima i uglednim katolicima 1944. godine.

Peričina pjesma, kao spomen na posvetu mladeži Srcu Isusovu, postade i ostade tijekom cijelog 20. stoljeće najpopularnija hrvatska vjerska pjesma. I to je jedan znak vrijednosti te posvete mladeži Srcu Isusovu jer je spomen na nju u toj pjesmi ostao u naraštajima Hrvata 20. stoljeća sve do danas.

Slavlje posvete Srcu Isusovu u hrvatskim biskupijama

Slavlje posvete hrvatske mladeži Srcu Isusovu bilo je upriličeno i obavljeno za svetkovinu Srca Isusova u svim hrvatskim biskupijama; u većini je to bilo za sam blagdan, u petak 22. lipnja 1900., a ponegdje blizu toga blagdana; tako npr. u Đakovačkoj biskupiji posveta mladeži obavljena je u nedjelju, 24. lipnja. O svemu tome *Spomenica* donosi opširne opise iz raznih mjesta svih hrvatskih biskupija. Kako i sam autor ističe, nije bilo moguće u knjizi uvrstiti sva izvješća koja su im pristigla pa su objavili samo najvažnija. Ovdje donosimo skraćeno izvješće iz Zagreba iz pera dr. Josipa Langa, budućeg zagrebačkog pomoćnog biskupa.⁸

Zagrebački nadbiskup Juraj Posilović odredio je da se posveta obavi u zagrebačkoj katedrali. Dva tjedna prije mladež se bila ispovjedila i pričestila. Da se dan posvete odvio veoma svečano mnogo je tome pridonijela organizirana mladež iz katoličkih odgojnih zavoda, napose od Sestara milosrdnica iz kojega je oko 1.600 djevojaka u procesiji donijelo kip Srca Isusova do katedrale. Nekoliko tisuća mladih grada Zagreba potpuno je ispunilo katedralu.

Nakon svete mise, svečanu je propovijed izrekao kanonik dr. Baron, ravnatelj nadbiskupskog sjemeništa. Propovijed je u cijelosti sačuvana i objavljena u *Spomenici*. Nakon propovijedi izmoljena je molitva posvete i to po istom tekstu posvete koju je sastavio papa Leon XIII. i po kojem je obavljena posveta svijeta godinu dana prije. Zaorila je potom pjesma posvetnica *Do nebesa nek se ori* čime je slavlje završeno.

⁸ *Ondje*, str. 42–53.

U *Spomenici* se također navode izvješća samo iz glavnijih gradova i mjesta gdje se posveta obavila na posebno svečan način: Zagreb, Varaždin, Glina, Karlovac, Klanjec, Bistra, Ladislav, Selo, Tuhelj, Štefanje, Sv. Đurđ, Čuntić, Sv. Ilija kod Varaždina, Ljubeščica, Bjelovar, Gradec, Koprivnica, Ivanić-grad, Kutina, Senj, Gospić, Aleksinica, Zavalje, Novi u Vinodolu; Slavonija: Đakovo, Osijek, Požega, Mitrovica, Garčin, Našice, Oriovac, Semeljci; Dalmacija: Zadar, Split, Dubrovnik, Ston, Račišće na Korčuli, Vis, Kaštel-Sućurac. Herceg-Bosna: Sarajevo, Brčko, Travnik, Mostar, Banjaluka.⁹

Hodočašće u Rim i susret s papom Leonom XIII.

Početak srpnja 1900. krenulo je u Rim veliko hrvatsko hodočašće prigodom Jubilarne godine na kojem je sudjelovalo više od 700 hodočasnika, od kojih je bilo 50 mladića i djevojaka, predstavnika mladeži koja se posvetila Srcu Isusovu. Hodočašće je predvodio zagrebački nadbiskup Juraj Posilović. Hodočasnike je 3. srpnja primio u audijenciju papa Leon XIII. i to u Sikstinskoj kapeli. Susret je bio veoma srdačan, što se i moglo očekivati. Dvojica mladića, gimnazijalac iz travničkog sjemeništa Petar Perica, autor pjesme *Do nebesa*, i Franjo Scholz iz Zagreba uručili su Svetom Ocu veliki umjetnički Album hrvatske omladine s više od 160.000 potpisa mladih. Tri su djevojke u narodnim nošnjama predale potom Svetom Ocu veliko zlatno srce s duhovnim cvijećem molitava, žrtava i dobrih djela što su za njega tijekom proteklih mjeseci mladi Bogu prikazivali.

Dubrovački biskup Josip Marčelić, koji je stajao uz Svetoga Oca, objasnio je papi što znači taj album, istaknuvši kako je to dokument i svjedočanstvo kojim se hrvatska mladež pri zalasku devetnaestog i u osvit dvadesetog stoljeća javno i svečano posvetila Presvetom Srcu Isusovu. Na papino pitanje koliko ih ima, i kad je biskup naveo brojku, Sveti je Otac bio veoma ugodno iznenađen. Osim tih darova predan je Svetom Ocu Petrov novčić, tj. 500 dukata, dar hrvatske mladeži, što ga je papi uručio mladi Dalmatinac u kutijici urešenoj srebrom i zlatom, a izradili su je bosanski Hrvati. Koliko su papi bili dragi ti pokloni potvrđuje i činjenica da je to zlatno srce držao u svojoj sobi za privatne audijencije. Čitamo u *Spomenici* izjavu kardinala Andrije Steinhubera, koji je dva mjeseca nakon toga susreta Hrvata i pape Leona XIII. pohodio Svetog Oca; papa mu je tom prigodom govorio o albumu i tolikim potpisima hrvatske mladeži, te je posebno spomenuo zlatno srce koje je držao u svojoj sobi i potom ga je sam uzeo i pokazao spomenutom kardinalu.¹⁰

Zahvala pape Leona XIII. za darove hrvatske mladeži

Nakon hrvatskog hodočašća u Rim i pohoda Svetom Ocu, papa Leon XIII. uputio je vlastoručno pismo nadbiskupu Jurju Posiloviću u kojem zahvaljuje

⁹ *Ondje*, str. 53.–173.

¹⁰ *Ondje*, str. 184.

za lijepe darove što mu ih je hrvatske mladež predala kao znak svoje posvete Presvetom Srcu Isusovu. Nadbiskup Posilović pročitao je to papino pismo javno na otvorenju Prvog hrvatskog katoličkog sastanka u Zagrebu 3. rujna 1900. godine. Papino pisma u hrvatskom prijevodu glasi:¹¹

»Časni brate, pozdrav ti i apostolski blagoslov!

Među premnogim radosnim događajima, kojima se dobroti Božjoj svidjelo dušu našu u ovoj svetoj godini tješiti i krijepiti, odlično mjesto zauzimalje po hrvatskoj mladeži doprineseni nam dokaz ljubavi i odanosti. Taj je dokaz nama veoma mio ne samo poradi velikog broja onih koji ga doprinesoše, nego najviše s toga razloga, što su se ovi svečano obvezali, da će pod zastavom Božanskog Srca, *pro aris et focis*, za vjeru naime i domovinu ustrajno i odvažno vojevati. Kao znak toga zavjeta prikazano Nam je zlatno srce, što je nama toliko ugodilo, da smo ga do dana današnjega kod Sebe pridržali.

Tebi dakle, časni brate, već prema Tvome zvanju, rado povjeravamo, da toj mladeži ponovno izraziš Našu zahvalu i da ju ujedno u naše ime bodriš, neka se nepomično drži odluke svoje, jer će odatle crpsti obilje utjehe i sigurnu nadu budućeg blaženstva, ako bude Srce Kristovo pobožno štovalo i revno nasljedovala. U to ime i za zalag očinske naše dobrohotnosti prerado podjeljujemo apostolski blagoslov Tebi i svima, koji album potpisaše.

Dano u Rimu kod sv. Petra,
dne 15. kolovoza 1900.,
a dvadeset i treće Našega Pontifikata.

Leo PP. XIII.

Spomen–knjiga o Posveti

Da se spomen na taj veliki događaj Posvete hrvatske mladeži sačuva za povijest, objavljena je 1901. godine spomen–knjiga pod naslovom: *Hrvatska omladina pod zastavom Srca Isusova, Spomenica i Budnica, Zagreb, Tisak i naklada Antun Scholz, 1901., 236 str.* Premda autor nije naznačen, zna se da ju je napisao isusovac o. Ante Puntigam, poznati apostol mladih. Knjiga je podijeljena u tri dijela. U prvom dijelu pod naslovom »Poziv i odziv« (str. 5–40) prikazan je detaljan tijek priprema i koje su sve akcije bile uključene u samu posvetu. U drugom dijelu, koji je najopširniji (str. 41–186), pod naslovom »Zavjera« opisano je kako se po pojedinim hrvatskim krajevima, gradovima i selima, na temelju prikupljenih izvješća, odvilo slavlje same posvete o blagdanu Srca Isusova. Ima četiri potpoglavlja prema nazivima hrvatskih krajeva: Hrvatska, Slavonija, Dalmacija, Herceg–Bosna. U trećem dijelu (str. 186. do 232.)

¹¹ *Ondje*, str. 183.

pod naslovom »U boj« daju se konkretne smjernice što činiti nakon posvete da se taj zanos i polet pretvori u konkretnu kršćansku praksu. Predlaže se godišnja obnova posvete, daju se upute mladima kako kršćanski živjeti, a zadnje poglavlje govori o važnosti odgoja katoličkog laikata u Hrvatskoj. Na kraju knjige objavljena je notno u četveroglasju pjesma posvetnica *Do nebesa nek se ori* o. Petra Perice. Ta je knjiga dragocjen dokument o tom jedinstvenom događaju koji se zbio na pragu ovoga stoljeća.

Otpori liberala posveti

Zbog objektivnosti prikaza cijele te akcije posvete mladeži Srcu Isusovu treba spomenuti i činjenicu da je bilo otpora posveti koji su, prema uvjerenju samih organizatora, samo pridonijeli većem uspjehu. O tome *Spomenica* donosi posebno poglavlje pod naslovom »Kako je i đavo promicao slavljek«. ¹² Riječ je o dvanaest hrvatskih studenata koji su studirali u Pragu. Zadojeni tamošnjim liberalizmom i nakon što je upućen poziv hrvatskoj mladeži za posvetu, oni su u Hrvatskoj objavili svoj prosvjed u kojem među ostalim stoji: »Protestujemo protiv toga, da se u mladeži potpiruje fanatično obožavanje papine osobe i fanatično oduševljenje za ideju klerikalizma, koja nema ništa zajedničko s našim narodnim životom, s čijom se pomoći u najnovije vrijeme na svim poljima u nas ubija svaki napredniji i slobodniji glas. Želimo da se iz mladeži odgajaju ljudi realni i slobodni, sposobni da uspješno rješavaju životne zadatke.« ¹³ Naravno da svojim prosvjedom nisu postigli ono što su željeli, a pojedina javna glasila uputila su im oštre kritike. Tako *Vrhbosna* piše: »Da li se naš narod može nadati ikakvu dobru i uspjehu od čeljadi, što se takovimi absurdi i smiješnim protesti bani i diči pred izobraženim svietom? Od čeljadi bez srca i bez ikakva ideala, od čeljadi, što danas za čašicom više i gungulu diže, a sutra je za malo deblju platu svačija površna lutka bez i malo ozbiljna i temeljita znanja.« ¹⁴

Još oštriju kritiku uputila je tim liberalnim studentima zadarska *Croatia*. Nakon što je odbila njihov protest protiv hrvatskog svećenstva, nastavlja: »Pitajmo dvanaest apostola tuđe misli jesu li vas roditelji poslali na nauke i za vas troše da se stavite u supor s njihovim osvjedočenjem ezotičnim doktrinama, i da u narod i njegovu uzdanicu uvađate smutnju ludim novotarijama, za koje ni iskvareni zapad ne bi dao lulu gnjila duhana? Ako nijeste što boljega naučili, nego paljetkovati po smetištu tuđinstva, bolje da se vratite kući i prihvatite motike ili vesla!« ¹⁵

Posveta je, međutim, ovim prosvjedom liberalnih studenata i javnom kritikom koja im je bila upućena dobila još više na popularnosti. *Spomenica* navodi

¹² *Ondje*, str. 35–37.

¹³ *Ondje*, str. 36.

¹⁴ *Vrhbosna*, br. 8, 1900.

¹⁵ *Croatia, Zadar*, br. 27, 1900.

činjenicu da je i otac jednog od one »dvanaestorice« dao 20 kruna »za svoga zavedenog sina« kao prilog za izradbu zlatnog srca.¹⁶

Deseta obljetnica Posvete 1910. godine

Za desetu obljetnicu posvete g. 1910. organizirana je obnova posvete. Knjižica *Slavlje hrvatske omladine 1910.*, o. Petra Perice na 64 stranice, tiskana u 40.000 primjeraka, duhovno je pripremila obnovu, a vodio ju je Središnji odbor pod pokroviteljstvom zagrebačkog nadbiskupa Jurja Posilovića. Predsjednik odbora bio je pomoćni zagrebački biskup i generalni vikar dr. Ivan Krapac. Već 10. veljače Odbor je uputio svečani proglas u sve biskupije kojim se pozivlje mladež na obnovu posvete. *Glasnik Srca Isusova* od broja 3. do 9. te godine donosi opširne prikaze priprema i opise slavlja obnove posvete koja je održana na blagdan Srca Isusova, 3. lipnja 1910. godine. Na tisuće i tisuće mladih Hrvata u svim hrvatskim biskupijama ponovno je posvjedočilo svoju vjeru i odanost Isusu Kristu.

U Zagrebu je obnova posvete bila svečano proslavljena kao i prije deset godina. Svečanost obnove posvete započela je u katedrali koja je bila ponovno ispunjena mladima do posljednjeg mjesta. Potom je u velikoj procesiji svih sudionika kroz najljepše dijelove grada odnesena posebna spomen–zastava toga slavlja u Svetište Srca Isusova u Palmotićevoj ulici koje je tada već bilo sagrađeno. (Gradnja svetišta započela je tek početkom 20. stoljeća.) U tom je Svetištu slavlje obnove posvete bilo završeno pohranjivanjem ove spomen–zastave na trajno čuvanje.

I za tu obnovu posvete potvrđene su veze s Kristovim Namjesnikom u Rimu. Središnji odbor uputio je papi Piju X. posebno pismo kojim ga izvješćuje o obnovi posvete i u ime hrvatske mladeži potvrđuje svoju vjernost Isusu Kristu, njegovu Božanskom Srcu i moli Svetoga Oca blagoslov. Na sam dan posvete bio je poslan papi pozdravni brzojav na što je papa preko državnog tajnika također brzojavom odgovorio i uputio apostolski blagoslov. Naknadno je stigao i pismeni odgovor što ga je u papino ime uputio državni tajnik kardinal Merry de Val. U pismu se prenose papine čestitke, odobravanje, pohvale i blagoslov hrvatskoj mladeži koja je sudjelovala u obnovi posvete.¹⁷

O cijeloj obnovi posvete opširno je izvještavao *Glasnik Srca Isusova* tijekom 1910., i to u svojim brojevima od 3. do 9.

Žestoke reakcije liberala i antiklerikalaca protiv obnove posvete

Nakon održane proslave i obavljene posvete u svom srpanjskom broju *Glasnik Srca Isusova* donosi opširan prikaz pokušaja liberala i drugih antiklerikalnih udruženja koji su na svaki način htjeli spriječiti ili barem omesti

¹⁶ Nav. dj. – *Spomenica*, str. 37.

¹⁷ *Glasnik Srca Isusova*, br. 8., 1910., str. 152.

održavanje obnove posvete. Donosimo kraći prikaz kako se odvijala, za naše današnje vrijeme teško shvatljiva ta prava bitka između organizatora posvete i katoličke mladeži, s jedne strane, te liberalnih i antiklerikalnih čimbenika s druge strane.¹⁸

Krajem veljače nakon što je ustanovljeni Odbor za obnovu posvete pokrenuo razne pripremne akcije za svečanost. Visoka hrvatska zemaljska vlada izdala je naredbu br. 4851 kojom se odobrava da za blagdan Srca Isusova, 3. lipnja 1910. sva katolička mladež ima praznik te da pod vodstvom svojih vjeroučitelja i odgojitelja mogu sudjelovati na svetoj misi gdje će im biti obrađan smisao blagdana i same posvete. Drugo, vlada odobrava prikupljanje priloga među mladima po školama za pokriće troškova održavanja proslave i obljetnice posvete Srcu Isusovu.

Na tu Vladinu naredbu reagiraju liberali u novinama *Pokret*. U članku među ostalim čitamo: »Naredba dr. Amruša nije drugo nego izravna provokacija svih slobodoumnih elemenata u Hrvatskoj, a ti elementi znat će je i suzbiti. O tom neka ne sumnja odjelni predstojnik za bogoštovlje sa svilenim zastavama dr. Amruš.«¹⁹ Slično su pisale i druge bezvjerske novine.

Nekoliko dana prije svečanosti, 30. svibnja, tzv. »napredni« daći dviju srednjih škola počeli su po Zagrebu dijeliti letke koje su izdali njihovi stariji kolege studenti, a letak je bio pun bezočnih uvreda i kleveta protiv pape, nadbiskupa i svećenstva, te protiv prikupljanja priloga za posvetu. *Glasnik Srca Isusova* raskrinkava one koji su stajali iza toga i naziva ih neprijateljima Božjim, »socijalistima, pokretašima, framasunima«.

Sutradan, 31. svibnja, objavljen je drugi letak, ovaj put od katolika, tiskan u 10.000 primjeraka u kojem se raskrinkavaju »pokretaši«, njihove nakane i način djelovanja.

Dan uoči posvete, 2. lipnja, »pokretašima« priskočiše u pomoć socijalni demokrati pa izdadoše letak pod naslovom: »Protiv klerikalizma« u kojem, među ostalim, piše: »Proslavom Srca Isusova 1900. udaren je u Hrvatskoj vidljiv osnov klerikalne organizacije. Iza te proslave slijedio je katolički kongres, a zatim su se doselili u Zagrebu Jezuiti, stale se nizati klerikalne institucije (...) Nu, već godine 1900. bacili su klerikalci u prvome redu oči na omladinu kao na kvasac, iz kojeg bi se imala roditi mlada klerikalna garda koja bi imala stvoriti klerikalnu inteligenciju (...) Što znači izručiti školu na milost i nemilost klerikalcima? Znači zarinuti si nož u živo tijelo, znači podrezati si žile.«

Protivnici posvete nisu se zadovoljili samo tim letkom. Nekoliko dana prije posvete u *Umjetničkom paviljonu* bila je organizirana izložba slika erotskog sadržaja ocijenjena u javnosti kao nemoralna. *Glasnik* komentira da se radilo o »najvećim besramnostima kakve se valjda ni kod pogana nijesu izlagale«. U tjednu prije slavlja snizili su cijenu ulaznica za mladež misleći da će znatiželjna

18 *Glasnik Srca Isusova*, br. 7., 1910., str. 128. i dalje.

19 *Pokret*, br. 56., 10. ožujka 1910.

mladež pohrliti na izložbu. Kako je odaziv bio zanemariv, tada su na sam blagdan Srca Isusova objavili da je svoj školskoj mladeži potpuno besplatan ulaz na izložbu. Ali ni time nisu mogli privući katoličku mladež koja se upravo na taj dan spremala obnoviti Posvetu Srcu Isusovu.

Kao neposredna priprema za proslavu blagdana Srca Isusova i obljetnice posvete u zagrebačkoj dvorani *Sokol* bilo je organizirano predavanje s dijapozitivima o Srcu Isusovu. »Neprijatelji Božji i hrvatskog naroda« kako ih naziva *Glasnik*, odlučili su omesti to predavanje te su organizirali istoga dana sat ranije prosvjednu skupštinu protiv obnove posvete. Grad je bio oblijepljen velikim plakatima kojima se pozivaju građani na njihov skup. Međutim skupina građana ogorčena na njihove provokacije omela je njihov skup koji je morao biti raspušten. U svojoj srdžbi pohrlili su »pokretaši« prema dvorani *Sokol* da silom spriječe održavanje konferencije o Srcu Isusovu. Tamo su ih u tome spriječili članovi Katoličkog društva *Domagoj* koji su stražarili na svim ulaznim vratima. Morala je međutim i policija intervenirati upotrijebivši i fizičku silu da načini red kako bi se skup mogao održati. Međutim nakon predavanja, kad su se posjetitelji počeli razilaziti kućama, među kojima je bilo i mnogo svećenika i uglednih osoba, dočekali su ih »pokretaši« i dobacivali im razne ponižavajuće povike i uvredljive izraze. *Glasnik* dalje opisuje: »Samo im je sotona mogao metati u usta one besramne izraze. A što su oni većma psovali i ružili svećenstvo i sve što je katoličkom srcu milo i drago, to su oduševljenije vjernici klicali: Živjeli klerikalci! Živjela pobjeda! Živjelo svećenstvo!«

»Pokretaši« su nastavili dalje pratiti svećenstvo sa svojim uvredljivim povicima dok ih nije pred Kaptolom policija rastjerala. Iste večeri druga skupina »pokretaša« okupila se pred samostanom Sestara milosrdnica, koje su posebno bile povezane s posvetom Srcu Isusovu, pa su stali izvikvati: »Dolje s Crkvom! Dolje sa samostanom!« Susjedi su oštro reagirali pa su bili primorani razići se. Vrhunac protivljenja bio je na sam dan posvete. Nakon neuspjelog pokušaja od nekih slobodarskih ravnatelja da se spriječi velika procesija koja je bila planirana za blagdan Srca Isusova, reagirala je odmah i ponovno Zemaljska vlada koja je izričito naredila svim školama da sva katolička mladež zajedno sa svojim profesorima i odgojiteljima treba sudjelovati na procesiji.

Kada nisu uspjeli zapriječiti održavanje procesije, skupina protivnika odlučila je da će navaliti na procesiju i oteti i spaliti glavni simbol obnove posvete – veliku zastavu Srca Isusova. A ako im to ne pođe za rukom da će je barem željeznim kvačicama razderati. Međutim na vrijeme se doznalo za tu pravu đavolsku nakanu pa je izvršenje toga čina bilo onemogućeno. Kako posveta, tako i procesija svečano su se bile održale kako je i bilo predviđeno.

Stota obljetnica posvete – izazov u 2000. godini!

Prvi članak kojim je o desetoj obljetnici *Glasnik Srca Isusova* najavio obnovu posvete iz 1900. završava ovim riječima: »Proslavi li se svečano ova prva deseto-

godišnjica, onda će se proslaviti jamačno i svaka daljnja, osobito peta, koju će neki mladi još doživjeti, i deseta tj. stota godišnjica prve posvete, godine 2000., koju ćemo, ako Bog da, gledati s neba. Na taj će način drvice, što ga je hrvatska mladež posadila godine 1900., sve iz nova prolizati i cvasti i uroditi plodom života. A pod njegovom će stoljetnom krošnjom hrvatska mladež još uvijek pjevati Srcu Isusovu: Dušom tijelom vijek sam tvoj, za krst časni bijući boj.«²⁰

Stota obljetnica posvete 2000. godine, koju su organizatori već spomenuli i navijestili o desetoj obljetnici, navršava se ove godine. Imajući u vidu brojne pozitivne plodove što ih je posveta ostavila u srcima mladih, nameće se pitanje: treba li taj događaj samo komemorirati člancima u tisku, ili bi to mogao biti pastoralni izazov Crkvi da nešto slično organizira za današnji naraštaj hrvatske mladeži na prijelazu ne samo iz jednog stoljeća u drugo, nego iz jednog tisućljeća u drugo. Netko će možda primijetiti: nakon sto godina mentalitet suvremenog čovjeka, napose mladoga, i njegovo se izražavanje vjere promijenilo. To je djelomično točno. Ali Srce Isusovo se nije promijenilo! Sjetimo se gesla Velikog jubileja 2000., »Krist jučer, danas, i uvijek!«

Osim toga kad se analizira sadržaj posvete od prije sto godina, jasno se uočava da je posveta bila zapravo velebna ispovijest kršćanske vjere cijelog naraštaja hrvatske katoličke mladeži što su nam je ostavili u osvit ovoga našega stoljeća. Bilo je to njihovo iskreno svjedočanstvo pripadnosti Isusu Kristu, Crkvi i Kristovu Namjesniku, od čega nam je ostao spomen sve do naših dana u pjesmi posvetnici *Do nebesa*.

Dosadašnje inicijative obilježavanja 100. obljetnice posvete

Mladež euharistijskog pokreta (MEP) iz Osijek, kao i prošlih godina, dočekala je Novu godinu 2000. u molitvi i sabranju pred Presvetim sakramentom u osječkom Svetištu Srca Isusova. Doček ove posljednje godine drugog tisućljeća bio je posebno označen sjećanjem na posvetu hrvatske mladeži Srcu Isusovu od prije sto godina. Zato su odmah, u prvim minutama dvije tisućite godine pred nazočnim Kristom u euharistiji mladi zajednički izmolili posebnu molitvu sastavljenu u duhu posvete Srcu Isusovu. Na koncu ovog molitvenog novogodišnjeg bdijenja u znak zajedništva s mladim Hrvatima od prije sto godina koji su tada posvetu obavili, te u znak ljubavi i vjernosti prema Kristu, svi su zapjevali pjesmu *Do nebesa* čija se stota obljetnica navršava također ove godine. Time se željelo već u prvim minutama 2000. godine započeti obilježavati ovu stotu obljetnicu.

Budući da je posveta mladeži u svome vanjskom izražaju bila čvrsto povezana s Rimom i papom, kao što smo maloprije opisali, stoga se spomen na tu posvetu u mjesecu veljači 2000. obilježio i u vječnom gradu Rimu. Dvojica hrvatskih umjetnika kipara, Ernestinovačke kiparske kolonije, Mate Tijardović

20 *Glasnik Srca Isusova*, br. 3., 1910., str. 57.

i Ivan Forjan, izradili su u slavonskoj hrastovini veliki reljef Srca Isusova i darovali su ga Domu hrvatskih hodočasnika u Rimu. Ondje je reljef svečano postavljen i blagoslovljen 25. veljače 2000. u spomen stote obljetnice posvete hrvatske mladeži Srcu Isusovu.²¹

Mladež euharistijskog pokreta (MEP), koja u svojoj duhovnosti njeguje na poseban način štovanje Srca Isusova, na blagdan Srca Isusova ove godine, 30. lipnja 2000. obaviti će posvetu Kristovu Srcu slijedeći primjer onih mladih Hrvata koji su to isto učinili prije sto godina. Time će najbolje biti obilježena stota obljetnica toga divnog svjedočanstva hrvatske mladeži s početka ovoga stoljeća koje završava. Mladi MEP–a nadaju se da će im se u ovom pridružiti i drugi mladi iz Hrvatske, napose katoličkih udruga.

Premda je za ovu godinu kasno da se nešto organizira na širem planu glede obnove posvete, moglo bi se ipak razmišljati da se nešto slično organizira sljedeće, 2001. godine, tj. u prvoj godini novog tisućljeća. Bilo bi lijepo kad bi sadašnji naraštaj mladeži koji je ušao u treće tisućljeće budućim naraštajima ostavio nekakvo slično svjedočanstvo svoje vjere koju je primio od svojih očeva i prenio preko granice dvaju tisućljeća kršćanstva.

Papa Ivan Pavao II. ohrabruje

Poznato je da su pape ovoga stoljeća, a napose papa Ivan Pavao II., često govorili o vrijednosti pobožnosti Srca Isusova i preporučivali su njegovo štovanje. Papa Ivan Pavao II. je u brojnim prigodama promicao tu pobožnost koja mu je napose na srcu, sa željom da se u Crkvi očuva i dalje usavršuje. Njegova poruka svijetu o Srcu Isusovu objavljena 11. lipnja 1999. prigodom 100. obljetnice posvete svijeta Srcu Isusovu koju je izvršio papa Leon XIII., jest samo posljednji u nizu dokumenata u kojem ponovno govori i potvrđuje koliko mu je stalo da se sačuva, promiče i usavršava pobožnost Srcu Isusovu i da se pronalaze novi načini i metode koji će tu pobožnost predstaviti današnjem čovjeku. U toj poruci papa Ivan Pavao II. među ostalim kaže: »Želim izraziti svoje odobravanje i svoje ohrabrenje svima, koji u Crkvi s bilo kojeg polazišta nastavljaju njegovati, produbljivati i promicati štovanje Srca Kristova, jezikom i oblicima koji su prikladni našem vremenu, na način da bi ga se moglo prenositi na buduće naraštaje u duhu koji ga je uvijek vodio. I danas se radi na tome da se vjernici potaknu te usmjere poklonstveni pogled na otajstvo Krista, Bogo–čovjeka, kako bi postali muževi i žene nutarnjeg života, osobe koje osjećaju i žive poziv na novi život, na svetost, na naknadu, što znači apostolsko sudjelovanje u spasenju svijeta. Osobe koje se pripremaju za novu evangelizaciju, priznajući Srce Kristovo kao srce Crkve, trebaju biti svjesne hitnosti te suvremeni svijet shvati da je kršćanstvo religija ljubavi.«²²

21 *Glas Slavonije*, 4. ožujka 2000., str. 11.

22 *Glas koncila*, br. 29., 18. srpnja 1990., str. 10.

THE ONE HUNDREDTH ANNIVERSARY OF THE CONSECRATION OF CROATIAN YOUTH TO THE SACRED HEART OF JESUS IN THE YEAR 1900.

Božidar NAGY

Summary

The year 2000 will signify the completion of one hundred years of the consecration of 160,000 Croatian young men and women to the Sacred Heart of Jesus. What such a consecration meant, how it was prepared, how it was done and what type of reaction did it have on the liberal elements of society at that time is elaborated upon in the paper. Something of that consecration has remained until the present. The Church song 'Do nebesa nek se ori' ('Let Our Voices Rise to Heaven') was composed for the event and has remained throughout the twentieth as one of the most sung and popular Church songs.

